

ÁGOTA KRISTÓF

Eile

Mathias, kus sa oled?

Line, aeg

Prantsuse keelest tõlkinud

Triinu Tamm

„Loomingu Raamatukogu kuldsari“
SA Kultuurileht

Tõlgitud väljaannetest:

Agota Kristof
Hier
Éditions du Seuil, 1995

Agota Kristof
Où est-tu Mathias?
Éditions Zoé, 2005

Täiendatud ja redigeeritud trükk väljaandest:

Agota Kristof, „Eile“
Prantsuse keelest tõlkinud Triinu Tamm
Toimetanud Anu Saluäär
Loomingu Raamatukogu, 2001, nr 8
Tallinn, Perioodika

Toimetanud ja korrektuuri lugenud Lauri Eesmaa
Kujundanud Maris Kaskmann

© Éditions du Seuil, 1995

© Editions Zoé, 2004. Published by arrangement with Agence littéraire
Astier-Pécher. ALL RIGHTS RESERVED

© Tõlge ja saatesõna. Triinu Tamm ja Loomingu Raamatukogu, 2026

© Kaanefoto. Yvonne Böhler

Trükkinud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 2674-4678 (trükis)

ISSN 2674-4686 (epub)

ISBN 978-9916-755-93-8 (trükis)

ISBN 978-9916-755-94-5 (epub)

EILE

*Eile oli kõik ilusam
muusika puuokstes
tuul minu juustes
ja sinu väljasirutatud peopesades
päike*

PÕGENEMINE

Eile puhus tuttav tuul. Tuul, mida ma olin juba varem kohanud.

Kevad olid tulnud varem kui tavaliselt. Kõndisin tuules kindlal kiirel sammul nagu igal hommikul. Kuigi tegelikult tahtsin hoopis oma voodisse tagasi pugeda ja lamada seal liikumatult, ilma midagi mõtlemata, midagi soovimata, lamada, kuni tunneksin lähenevat seda, mis pole ei hää, maitse ega lõhn, vaid kõigest üks väga ähmane mälestus, mis on pärit teiselt poolt mälu piire.

Uks avanes aeglaselt ja lõdvalt rippuvate käte all tundsin ma õudusega tiigri siidiseid ja pehmeid karvu.

„Muusikat,“ ütles tiiger. „Mängige midagi! Viiulil või klaveril. Pigem klaveril. Mängige!“

„Ma ei oska,“ vastasin mina. „Ma pole kunagi elus klaverit mänginud, mul pole klaverit, pole kunagi olnudki.“

„Mitte kunagi? Milline rumalus! Minge akna juurde ja mängige!“

Akna taga oli mets. Nägin linde puude okstele kogunemas, et minu mängu kuulata. Nägin linde. Nende väikesi kõrvale kallutatud päid ja ainitisi silmi, mis vaatasid kuhugi minust läbi.

Minu mängitud muusika paisus aina valjemaks. See muutus talumatuks.

Üks surnud lind kukkus oksalt alla.

Muusika vakatas.

Pöördusin ümber.

Keset tuba istuv tiiger naeratas.

„Tänaseks aitab,“ ütles ta. „Te peaksite tihedamini harjutama.“

„Jah, ma luban seda, ma hakkan harjutama. Aga ma ootan kedagi, saage palun minust aru. Nemad võiksid teie viibimist siin minu juures kummaliseks pidada.“

„Loomulikult,“ vastas tiiger haigutades.

Nõtkel sammul astus ta uksest välja, keerasin selle tema järel kaks korda lukku.

„Head aega!“ hõikas ta mulle veel.

Line ootas mind tehase sissepääsu juures, seljaga vastu seina toetudes. Ta oli nii kahvatu ja kurb, et ma otsustasin peatuda ja teda kõnetada. Ometi läksin temast mööda, ilma et oleksin isegi pead pööranud.

Veidi hiljem, kui ma olin juba oma masina tööle pannud, seisis ta mu kõrval.

„Teate, see on kummaline. Ma pole teid kunagi naermas näinud. Ma tunnen teid juba aastaid. Kõigi nende aastate jooksul pole te kordagi naernud.“

Vaatasin teda ja puhkesin naerma.

„Ärge parem naerge,“ ütles ta.

Sel hetkel tundsin suurt ärevust ja kummardusin aknast välja, et näha, kas tuul ikka veel puhub. Puude liikumine rahustas mind.

Kui ma ümber pöördusin, oli Line kadunud. Siis ma ütlesin talle:

„Line, ma armastan sind. Ma tõepoolest armastan sind, Line, aga mul pole aega sellele mõelda, ma pean mõtlema nii paljudele asjadele, sellele tuulele näiteks, ma peaksin praegu välja minema ja kõndima tuules. Mitte koos sinuga, Line, ära pane pahaks. Tuules saab kõndida ainult üksinda, sest seal on tiiger ja klaver, mille helid tapavad linde, ja ainult tuul võib hirmu minema pühkida, seda teab igaüks, mina tean seda juba ammu.“

Masinad minu ümber helistasid angelust.

Kõndisin mööda koridori. Uks oli lahti.

See uks seisis alati lahti, ma polnud aga kunagi proovinud sealt kaudu välja minna.

Miks?

Tuul keerutas tänavatel. Need tühjad tänavad tundusid mulle kummalised. Ma polnud neid veel kunagi näinud argipäeva hommikul.

Hiljem ma istusin ühele kivipingile ja nutsin.

Pärastlõunal hakkas päike paistma. Taevas kiirustasid väikesed pilved ja õhk oli väga mahe.

Astusin ühte bistroosse, olin näljane. Ettekandja pani minu ette taldriku võileibadega.

Mõtlesin endamisi:

„Nüüd pead sa tehasesse tagasi minema. Sa pead sinna tagasi minema, sul pole mingit põhjust tööd pooleli jätta. Jah, nüüd ma lähen tagasi.“

Hakkasin jälle nutma ja märkasin, et olin kõik võileivad ära söönud.

Sõitsin bussiga, et kiiremini kohale jõuda. Kell oli kolm pärastlõunal. Tööaega oli jäänud veel kaks ja pool tundi.

Taevas oli pilve tõmbunud.

Kui buss tehasest mööda sõitis, vaatas konduktor minu poole.
Veidi hiljem puudutas ta mind õlast.

„Lõpp-peatus, härra.“

Kohas, kus ma väljusin, oli midagi pargilaadset. Puud, mõned majad. Kui ma metsa jõudsin, oli juba pime.

Nüüd sadas tihedat lumesegust vihma. Tuul peksis jõhkralt mulle vastu nägu. Aga see oli tema, seesama tuul.

Kõndisin üha kiiremini kõrgendiku poole.

Sulgesin silmad. Niikuinii ei näinud ma midagi. Igal sammul riivasin mõnda puud.

„Vett!“

Kusagil kõrgel minu pea kohal oli keegi karjatanud.

See oli naeruväärne, kõik kohad olid vett täis.

Ka minul oli janu. Heitsin pea selga, ajasin käed laiali ja lasin end kukkuda. Surusin näo külma porisse ja ei liigutanud enam.

Niimoodi ma surin.

Peagi sulas mu keha maapinnaga ühte.